

[Bomholt.]

fondets organisation, for her sidder i ledelsen videnskabsmænd, som uddeler bevilninger til videnskabsmænd, der står udenfor fondet. Det, der her foreslås, er, at universitetslærerne skal fordele et millionbeløb til i første linie egne kolleger. Det hele foregår indenfor fakulteternes egne rammer. Hvert fakultet eller rettere hvert større studieområde får et fast beløb til rådighed, således tænkes det, og et udvalg indenfor området — i 9 af 10 tilfælde bliver det professorer — skal fordele beløbet til mennesker, der arbejdsmæssigt står dem meget nær. Vil ordningen ikke indeholde, spørger jeg, en fristelse til f. eks. at foretrække den fast ansatte kollega fremfor den udenforstående forsker eller til at være lemfældig i kravene overfor den nestor, der på en flerårig bevilning udfører et arbejde, som det ikke er enhver givet indenfor samme fakultet at kontrollere? Vil man ikke i hvert fald sørge for indenfor hvert fagområde at få pengene brugt, sådan at de ikke skal gå tilbage til fonden og eventuelt overføres til andre forskningsområder?

Jeg har personlig en meget stor tillid til de mænd, der får midlerne betroet. Normalt vil der ikke være anledning til kritik, men vor lovgivning, om ikke hovedparten, så dog en meget stor del af den, sigter nu engang mod undtagelserne, mod de kedelige undtagelser, og på et område, hvor den positivt etiske holdning er iøjnefaldende, vil jeg dog blandt forskellige muligheder for organisation foretrække den, der så nogenlunde svarer til de erfaringsprøvede bevillingsordninger. En fast og klar ordning må der dog være, blandt andet indeholdende en bestemmelse om, at de, der er medlemmer af et bevillingsudvalg, ikke kan bevilge til sig selv.

I Rask-Ørsted fonden er der enkelte politikere i ledelsen. I den her foreslåede bestyrelse er politikere og embedsmænd på forhånd udelukket. Det er muligt, det er rigtigt; men jeg vil dog mene, at spørgsmålet fortjener en nærmere drøftelse. Vi må også drøfte, om der skal være repræsentanter for centraladministrationen eller ej. Skal de beløb, der her er tale om, indgå på finansregnskabet? Skal de opføres på budgettet? Skal de indgå i regnskabet, eller skal de holdes helt udenfor finansloven eller bare overgå til en beretning afgivet af fonden? Forslaget er således formet, at rigsdagen delegerer hele sin myndighed til regeringen, og regeringen delegerer den videre til andre. Rigsdagen fraskriver sig enhver besluttende myndighed og enhver ret til undersøgelse i tilfælde af kritik. Fondens

afgørelse er inappellabel. Fonden er tænkt som en stat i staten. Som sagt, jeg skal ikke på forhånd tage stilling hertil, men spørger foreløbig ministeren. Det er jo således, forstår jeg, at ordningen vil indebære, at et andragende, der f. eks. har været behandlet i undervisningsministeriet og er blevet refuseret der, eller et andragende, der er blevet afslået i finansudvalget eller under sagens gang i finansministeriet, kan vedtages af videnskabsfondens kollegiale forsamling, og i sidstnævnte tilfælde er beslutningen inappellabel. Jeg mener, jeg har forstået dette rigtigt.

Fondens indtægter tænkes tilvejebragt på den måde, at der henlægges en rentebærende statsforskrivning til et beløb af 50 mill. kr. Der henlægges, man tager o. s. v. Hvem er det, der henlægger? Det må jo være finansministeren, hvis navn man af kollegiale grunde ikke så gerne vil have ind i loven. Hvorledes foregår da en sådan henlæggelse? Det går simpelthen for sig på den måde, at finansministeren skriver på et stykke papir: finansministeren erkender herved, at finansministeriet skylder 50 mill. kr. til videnskabsfondens af forrente med 4 pct., der udbetales til de og de terminer. Punktum. Papiret lægges i en pæn mappe og anbringes i et skab, og der ligger det. En gang imellem, skal vi sige hvert tredje eller hvert fjerde år, støves det af, og af dette papirs fiktive beløb svares der en abstrakt fastsat rente af 4 pct. pro anno. Det er ikke en rentesats, der har noget med virkelighedens værdipapirer at gøre. Det hele er en fiktion. Det skal opføres under statsregnskabet § 3, det vil sige under finansministeriet. Fonden fungerer forsåvidt direkte under finansministeriet. Man kunne også skrive på et stykke papir: al hovedpine, forsåvidt angår fondens finansiering, overføres herved til departementschef Dige. Det er naturligvis behageligt for undervisningsministeriet, at beløbet ikke figurerer på dets budget, men den, der vil gøre sig den ulejlighed at gennemlæse § 26 sammenholdt med § 3 i statsregnskabet, vil se, at der her er tale om en ordning, der kun har ganske enkelte fortilfælde. Der er ganske vist Rask-Ørsted fonden, men det er unægtelig ikke en ordning af i går. Der er Sydfynske Jernbaners Pensionskasse og enkelte andre ting. Men i denne tid, hvor vi tilstræber forenkling, er det ikke just den ordning, der først anbefaler sig. Det er jo ret umuligt for os rigsdagsmænd at have oversigt over statsfinanserne, dersom for meget skjuler sig i slige ordninger.

Hvor langt tør man vove sig ud med slige